ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420238318
Lietas arhīva Nr. AA43-0140-20/18
ECLI:LV:ADAT:2020:0102.A420238318.7.S

SPRIEDUMS
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2020.gada 2.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Anita Šteinberga,
tiesneses Sanita Kanenberga un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Inservis" pieteikumu par Rīgas domes 2018.gada 22.jūnija lēmuma Nr.2-30/RD-18-12-nd atcelšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Inservis" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 25.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneša 2017.gada 22.februāra lēmumu zemesgrāmatas nodalījumā Nr.17344 2B Rīgas pilsētas pašvaldībai nostiprinātas īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu Rīgā, Jura Alunāna ielā 6-2B, kadastra Nr.0100 904 7862 (turpmāk – dzīvoklis).

Dzīvojamās mājas Rīgā, Alunāna ielā 6 pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pienākumi ir nodoti dzīvokļu īpašnieku izveidotajai biedrībai „Jura Alunāna 6". Savukārt minētā biedrība noslēgusi dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līgumu ar pieteicēju SIA „Inservis".

Ar Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2018.gada 16.marta maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2018.gadam Nr.PIPN-18-277140-mp/PIP-18-270256-AL/5-7 (turpmāk – maksāšanas paziņojums) pieteicējai paziņots nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins par 2018.gadu par dzīvokli 162,68 *euro* apmērā.

Pieteicēja ar 2018.gada 5.aprīļa iesniegumu apstrīdēja maksāšanas paziņojumu, jo pieteicēja uzskata, ka saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta septīto daļu nekustamā īpašuma nodoklis par šo īpašumu būtu jāmaksā dzīvokļa faktiskajam lietotājam (īrniekam).

Pārvalde ar 2018.gada 3.maija lēmumu Nr.PIP-18-11184-nd/5-7/18-270256-AL apstrīdēto maksāšanas paziņojumu atstāja negrozītu. Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja. Ar Rīgas domes 2018.gada 22.jūnija lēmumu Nr.2-30/RD-18-12-nd (turpmāk – lēmums) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmums pamatots ar apsvērumu, ka atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta astotajai daļai nekustamā īpašuma nodokli par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, un valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas, maksā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks, kas nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus iekasē no šīs dzīvojamās mājas (tās daļu) īrniekiem, nomniekiem, papildus noteiktajai īres maksai, nomas maksai vai daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksai. Līdz ar to pieteicēja kā dzīvokļa pārvaldnieks ir uzskatāma par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju par 2018.gadu par atbildētājas īpašumā esošo dzīvokli.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta septītajā daļā norādīts, ka nekustamā īpašuma nodokli par pašvaldībai piederošo vai piekritīgo nekustamo īpašumu maksā persona, kurai ar pašvaldības institūcijas lēmumu nekustamais īpašums nodots valdījumā. Ja pašvaldībai piederošais vai piekritīgais nekustamais īpašums nav nodots valdījumā, bet uz likuma vai cita pamata atrodas citas personas lietošanā (faktiskā lietošana), nekustamā nodokļa maksātājs ir attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājs (faktiskais lietotājs).

Dzīvoklis ir nodots lietošanā ar īres līgumu, nevis nodots valdījumā ar pašvaldības institūcijas lēmumu likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta septītās daļas izpratnē. Līdz ar to norādītā tiesību norma nav piemērojama konkrētajā gadījumā.

[2] Nepiekrītot lēmumam, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Ar 2008.gada 8.septembra dzīvojamās telpas īres līgumu Nr.4-1-25 atbildētāja ir izīrējusi sev piederošo dzīvokli fiziskai personai /pers. G/ (turpmāk – īrnieks), kurš saskaņā ar Rīgas domes Rīgas Ziemeļu rajona izpilddirekcijas 2008.gada 6.novembra dzīvesvietas deklarēšanas izziņu Nr.IZR-08-7081-iz ir deklarējis tajā savu dzīvesvietu. Tāpēc atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmajai, otrajai un septītajai daļai, 7.panta pirmās daļas 4.punktam, likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 11.panta piektās daļas 1.punktam, pieteicēja uzskata īrnieku par nekustamā nodokļa maksātāju.

[2.2] 2017.gada 1.augustā noslēdzot pārvaldīšanas līgumu, pieteicēja kļuva par pakalpojumu sniedzēju, kura pienākumos neietilpst nekustamā īpašuma nodokļa maksāšana par dzīvojamā mājā esošajiem dzīvokļu īpašumiem, jo pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmo daļu ir noteikts katra konkrētā dzīvokļa īpašuma īpašniekam, tiesiskajam valdītājam vai lietotājam.

Atzīstot, ka dzīvokļa īpašums lietotājam nav nodots valdījumā, bet saskaņā ar 2008.gada 8.septembra dzīvojamās telpas īres līgumu ir nodots lietošanā, atbildētāja ir atzinusi faktu, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs par dzīvokli ir atzīstams lietotājs, jo atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta septītajā daļā noteiktajam regulējumam, nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs par pašvaldībai piederošu nekustamo īpašumu ir vai nu šī īpašuma valdītājs, vai lietotājs.

[2.3] Atbildētāja savu secinājumu, kādēļ īrnieks nav uzskatāms par atbildētājai piederošā dzīvokļa īpašuma nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju, izvēlējās pamatot tikai ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta septītās daļas pirmajā teikumā noteikto regulējumu, apzināti ignorējot otrajā teikumā noteikto regulējumu – ja pašvaldībai piederošais vai piekritīgais nekustamais īpašums nav nodots valdījumā, bet uz likuma vai cita pamata atrodas citas personas lietošanā (faktiskā lietošanā), nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājs (faktiskais lietotājs).

Likumdevējs ir noteicis konkrētu personu loku, kuram ir vispārējs pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli, tā kā pieteicēja neatbilst nevienam no likumdevēja noteiktajam konkrētajam personu lokam, kuriem ir pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli, pieteicēja nevar būt atzīta par atbildētājai piederošā dzīvokļa īpašuma nekustamā īpašuma nodokļu maksātāju.

[2.4] No Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7.panta pirmās daļas 4.punkta un 7.panta otrās daļas 2.punkta izriet, ka likumdevējs ir noteicis brīdi, ar kuru pašvaldībai piederošā nekustamā īpašuma lietotājam rodas pienākums sākt maksāt nekustamā īpašuma nodokli, proti, ar nākamo mēnesi pēc nekustamā īpašuma nodošanas lietošanā, kā arī likumdevējs ir noteicis pienākumu pašvaldībai piederošā nekustamā īpašuma lietotājam viena mēneša laikā no lietošanas tiesību rašanās dienas rakstveidā informēt attiecīgo pašvaldību.

Neviena no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" noteiktajām tiesību normām neparedz pieteicējai kā dzīvojamās mājas pakalpojumu sniedzējam (pārvaldniekam) pienākumu reģistrēties pašvaldībā kā nekustamā īpašuma nodokļa maksātājam un sākt maksāt nekustamā īpašuma nodokli ar nākamo mēnesi pēc pārvaldīšanas līguma noslēgšanas, kas pierāda faktu, ka minētā likuma mērķa un jēgas izpratnē pieteicēja nevar būt nosakāma par atbildētājai piederošā dzīvokļa īpašuma nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju.

[2.5] Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 11.panta piektās daļas 1.punktā likumdevējs ir noteicis pienākumu nekustamā īpašuma nodokli kā obligāto maksājumu maksāt attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājam, nevis dzīvojamās mājas pakalpojumu sniedzējam (pārvaldniekam).

Pārsūdzētais lēmums neatbilst spēkā esošajām tiesību normām un tas ir pretrunā arī ar taisnīguma principu, jo nav pieļaujama situācija, kad pieteicējai ir jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis par citai personai piederošo nekustamo īpašumu, kurā pieteicēja nav ne tiesiska valdītāja, ne arī lietotāja.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 25.marta spriedumu pieteikums tika noraidīts. Spriedums motivēts šādi.

[3.1] Lietā nepastāv strīds par faktiskajiem apstākļiem un par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķina pareizību.

Lietā noskaidrojams, vai pieteicējai kā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldniekam pamatoti noteikts pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli par pašvaldībai piederoša dzīvokļa īpašumu.

[3.2] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta pirmā daļa noteic, ka ar nekustamā īpašuma nodokli apliek ķermeniskas lietas, kuras atrodas Latvijas Republikas teritorijā un kuras nevar pārvietot no vienas vietas uz otru, tās ārēji nebojājot, -zemi, ēkas, tai skaitā kadastra informācijas sistēmā reģistrētas, bet ekspluatācijā nenodotas ēkas, un inženierbūves (turpmāk - nekustamais īpašums), izņemot šā panta otrajā daļā minēto nekustamo īpašumu.

Likuma 2.panta pirmā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai citādas vienošanās pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai - šajā likumā noteiktajos gadījumos - lietošanā ir nekustamais īpašums.

Likuma 2.panta septītā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodokli par pašvaldībai piederošo vai piekritīgo nekustamo īpašumu maksā persona, kurai ar pašvaldības institūcijas lēmumu nekustamais īpašums nodots valdījumā. Ja pašvaldībai piederošais vai piekritīgais nekustamais īpašums nav nodots valdījumā, bet uz likuma vai cita pamata atrodas citas personas lietošanā (faktiskā lietošanā), nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājs (faktiskais lietotājs).

Likuma 2.panta astotā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodokli par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, un valstij vai pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas, maksā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks, kas nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus iekasē no šīs dzīvojamās mājas (tās daļu) īrniekiem, nomniekiem vai personām, kuras īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju (tās

daļu) ieguvušas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī no dzīvokļu īpašumu tiesiskajiem valdītājiem (līdz nekustamā īpašuma reģistrēšanai zemesgrāmatā) papildus noteiktajai īres maksai, nomas maksai vai daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksai. Pašvaldībai attiecībā uz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, un pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas, ir tiesības piemērot šā panta $8.^1$daļu.

Saskaņā ar likuma 2.panta 8^1.daļu nekustamā īpašuma nodokli par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, un pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, uz kuras šī māja atrodas, maksā pašvaldības daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (tās daļu) īrnieki, kuriem īres līgumi slēgti ar pašvaldību, ja pašvaldība savos saistošajos noteikumos, kurus tā publicē līdz pirmstaksācijas gada 1.novembrim, ir noteikusi šādu maksāšanas kārtību.

No citētājām tiesību normām izriet, ka likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta astotajā daļā precīzi noteikts to objektu un subjektu loks, uz kuriem attiecas konkrētā norma. Proti, likuma 2.panta astotā daļa iepretim šā panta septītajai daļai ir speciāla tiesību norma, kas noteic nekustamā īpašuma nodokļa maksātājus par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, un pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi. Proti, par pašvaldībai piederoša dzīvokļa īpašumu nekustamā īpašuma nodokli maksā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks, kas nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus iekasē no šīs dzīvojamās mājas (tās daļu) īrniekiem. Savukārt daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (tās daļu) īrnieki atzīstami par nodokļa maksātājiem, ja pašvaldība to paredzēja savos saistošajos noteikumos. Lietā nepastāv strīds, ka konkrētajā gadījumā atbildētāja šādu kārtību nav paredzējusi savos saistošajos noteikumos. Līdz ar to likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta 8^1.daļa konkrētajā gadījumā nav piemērojama.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka pieteicēja ir pamatoti atzīta par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju par pašvaldībai piederošu dzīvokli.

[3.3] Pieteicēja, atsaucoties uz likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7.panta pirmās daļas 4.punktu un otrās daļas 2.punktu, norāda, ka likumdevējs nav paredzējis pārvaldniekam pienākumu maksāt nekustamā īpašuma nodokli, ja īpašumam ir lietotājs.

Likuma 2.panta septītajā daļā noteikts, ka nekustamā īpašuma nodokli par pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu maksā persona, kurai ar pašvaldības institūcijas lēmumu nekustamais īpašums nodots valdījumā. Ja pašvaldībai piederošais vai piekritīgais nekustamais īpašums nav nodots valdījumā, bet uz likuma vai cita pamata atrodas citas persona lietošanā (faktiskā lietošanā), nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājs (faktiskais lietotājs).

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.pants ar astoto daļu tika papildināts, 2014.gada 1.janvārī stājoties spēkā 2013.gada 6.novembra grozījumiem likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli". Likumprojekta Anotācijas 4.nodaļas 5.punktā norādīts, ka nekustamā īpašuma nodokli par pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, ēkām un inženierbūvēm maksā subjekts, kuram ar pašvaldības institūcijas lēmumu šī zeme, ēkas vai inženierbūves ir nodotas valdījumā. Ja pašvaldībai piederošā vai piekritīgā zeme, ēkas un inženierbūves nav nodotas valdījumā, nodokli maksā subjekts, kam ir tiesības lietot (uz līguma pamata nodots lietošanā vai iznomāts) šo zemi, ēkas vai inženierbūves, bet, ja šāda subjekta nav – nodokli maksā subjekts, kas faktiski lieto šo zemi, ēkas vai inženierbūves. Likumprojekts nosaka, kas ir nodokļa maksātājs arī attiecībā uz valstij vai pašvaldībai piederošu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu) un zemi, uz kuras šī māja atrodas, proti, nodokļa maksātājs šajā gadījumā ir daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks (*sk. http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/E7B435ACC9EFE112C2257BF7004788DD?OpenDocument*).

No anotācijas teksta redzams, ka likumdevējs ir apzināti izdalījis valstij vai pašvaldībai piederošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas kā izņēmumu no vispārējās likumā noteiktās kārtības. Proti, likuma 2.panta astotā daļa ir piemērojama tikai attiecībā uz daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām. Savukārt 2.panta septītā daļa piemērojama attiecībā uz pārējo pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu (zemi, ēkām vai inženierbūvēm).

Administratīvo tiesu judikatūrā konsekventi atzīts, ka ar vārdiem *nodokli maksā* ir saprotama nevis persona, kura faktiski pašvaldībai nodokli samaksā, piemēram, īrnieks, bet gan par nodokļa samaksu atbildīgā persona. Konkrētajā gadījumā pienākumu maksāt nodokli likumdevējs ir nodevis pārvaldniekam un līdz ar to tas ir atbildīgs par nodokļa samaksu, t.i., tas ir nodokļa maksātājs. Vienlaikus likumdevējs skaidri noteica, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus pārvaldnieks iekasē no šīs dzīvojamās mājas (tās daļu) īrniekiem papildus noteiktajai īres maksai vai daudzdzīvokļu mājas apsaimniekošanas maksai. Tātad pārvaldnieka pienākums maksāt nodokli un iekasēt to no pašvaldībai piederoša dzīvokļa īrnieka izriet no pienākuma pārvaldniekam veikt dzīvojamās mājas pārvaldīšanu.

[3.4] Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likums noteic dzīvojamo māju pārvaldīšanas principus, dzīvojamo māju pārvaldīšanas procesā iesaistīto personu savstarpējās attiecības, tiesības, pienākumus un atbildību.

Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka pārvaldīšanas tiesiskajās attiecībās, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojami Civillikuma noteikumi par pilnvarojuma līgumu. Turklāt šā panta otrajā daļā sīkāk norādītas pārvaldīšanas līgumā obligāti ietveramās ziņas un nosacījumi. Cita starpā līgumā jānorāda jautājumi, kuros dzīvojamās mājas īpašnieks pilnvarojis pārvaldnieku pieņemt lēmumus viņa vietā, slēgt līgumus viņa vietā, kā arī veikt maksājumus un saņemt maksājumus, pārstāvēt dzīvojamās mājas īpašnieku tiesā.

Likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka pārvaldniekam uzdotā pārvaldīšanas uzdevuma apjomu, tā izpildes noteikumus un kārtību nosaka pārvaldīšanas līgums. Veicot pārvaldīšanas uzdevumu, pārvaldnieka pienākums ir ievērot dzīvojamo māju pārvaldīšanu regulējošo un citu normatīvo aktu prasības, kā arī šā likuma 4.pantā noteiktos dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principus.

Tāpat likuma 16.panta pirmā daļa noteic, ka pārvaldnieks ir atbildīgs dzīvojamās mājas īpašniekam par viņam dotā pārvaldīšanas uzdevuma izpildi saskaņā ar šā likuma, Civillikuma un noslēgtā pārvaldīšanas līguma noteikumiem. Proti, pārvaldniekam ir pienākums pildīt viņam uzticētos uzdevumus un ne retāk kā reizi gadā atskaitīties par to īpašniekiem. Vienlaikus minētā likuma 9.pants paredz dzīvojamās mājas īpašnieka atbildību par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, tajā skaitā par šā likuma 6.panta otrās daļas (noteic obligāti veicamās pārvaldīšanas darbības) noteikumu nepildīšanu vai nepienācīgu izpildi.

Tādējādi secināms, ka Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā faktiski noteikta dzīvojamās mājas īpašnieka atbildība par mājas pārvaldīšanu, savukārt pārvaldnieks ir tikai pilnvarnieks, un attiecīgi pārvaldīšanas līgums – pilnvarojums.

To apstiprina judikatūra, kas izveidojusies jautājumā gan par dzīvokļu īpašnieku kompetenci saistībā ar pārvaldīšanas pienākuma nodrošināšanu, gan pārvaldnieka tiesībām un pienākumiem kopsakarā ar viņam dotā pārvaldīšanas uzdevuma apjomu. Proti, pārvaldnieks pēc likuma ir pilnvarnieks, nevis patstāvīgs subjekts. Tas nozīmē, ka pārvaldnieks ir dzīvojamās mājas īpašnieka pārstāvis, kā arī „patstāvīgi slēdzot līgumus dzīvojamās mājas īpašnieka vietā, pārvaldnieks neuzņemas saistības sev, bet dzīvojamās mājas īpašniekam, kura vietā tas rīkojas kā pilnvarnieks. Likumā nav atrunāts, ka pārvaldīšanas pienākumu vispār varētu nodot citai personai, pilnībā nododot atbildību par šīs funkcijas veikšanu, un tiesības slēgt līgumus savā vārdā, nevis pārstāvot dzīvojamās mājas īpašnieku. Tāpat nedz no Civillikuma vai citām likuma normām, nedz no likuma būtības neizriet, ka pilnvarnieks būtu persona, kas uzņemas saistības sev. Atbildība pašam pilnvarniekam var rasties tikai likumā noteiktos gadījumos, piemēram, pārsniedzot pilnvarojuma robežas.” (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 17.marta sprieduma lietā Nr.SKC-33/2017 (C30696411) 11.2.punktu un tajā norādīto judikatūru*).

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka pārvaldītājs darbojas tikai kā dzīvokļu īpašnieku kopības pārstāvis, nevis patstāvīgs subjekts. Līdz ar to pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli un iekasēt to no pašvaldībai piederoša dzīvokļa īrnieka izriet no pārvaldīšanas uzdevumu veikšanas. Tātad pieteicēja noteikta kā atbildīgā persona par nodokļa samaksu, bet faktiski nodokli maksā šī dzīvokļa īrnieks.

Atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 12.panta trešajai daļai, izbeidzoties pārvaldīšanas tiesiskajām attiecībām, pārvaldniekam ir pienākums mēneša laikā, ja pārvaldīšanas līgumā nav noteikts citādi, ar nodošanas – pieņemšanas aktu nodot dzīvojamās mājas īpašniekam cita starpā uz pārvaldīšanas uzdevuma pamata iegūtās dzīvojamās mājas īpašnieka saistības un citas saistības un lietas saskaņā ar pārvaldīšanas līguma noteikumiem. Savukārt 12.panta ceturtā daļa noteic, ja, izbeidzoties pārvaldīšanas tiesiskajām attiecībām, ir strīds starp dzīvojamās mājas īpašnieku un pārvaldnieku par saistību un lietu pārņemšanu, līdzēju pienākums ir sastādīt domstarpību protokolu, norādot tajā savus viedokļus un to pamatojumu. Šādā gadījumā nodošanas – pieņemšanas aktu sastāda par lietām un saistībām, par kurām nav strīda.

No minētā izriet, ka, izbeidzoties pārvaldīšanas tiesiskajām attiecībām, pieteicējai uz pārvaldīšanas uzdevuma pamata iegūtās saistības jānodod dzīvojamās mājas (vai tās daļas) īpašniekam. Līdz ar to likumā ir paredzēts brīdis, ar kuru pārvaldniekam rodas un izbeidzas pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli.

[3.5] Tiesa secina, ka pieteicēja kā daudzdzīvokļu mājas, kurā atrodas pašvaldībai piederošs dzīvoklis, pārvaldnieks ir atbildīga par nodokļa samaksu. Pārvaldnieka pienākums maksāt nodokli un iekasēt to no pašvaldībai piederoša dzīvokļa īrnieka izriet no pienākuma pārvaldniekam veikt dzīvojamās mājas pārvaldīšanu. Minētais pēc būtības nav pretrunā ar pieteicējas norādīto, ka par pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu nodokli maksā tā lietotājs. Vienīgais likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 2.panta astotajā daļā likumdevējs ir noteicis, ka par šī nodokļa iekasēšanu no nekustamā īpašuma lietotāja (īrnieka) ir atbildīgs daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks. Tādējādi tiesa secina, ka minētā tiesību norma nevis uzliek pārvaldniekam pienākumu maksāt nodokli par svešu īpašumu, bet noteic pienākumu iekasēt nodokli dzīvojamās mājas pārvaldīšanas uzdevuma ietvaros no attiecīgā dzīvokļa īrnieka. Tātad minētais pienākums izriet no pārvaldnieka pienākumiem dzīvojamās mājas pārvaldīšanas jomā un izbeidzas līdz ar brīdi, kad izbeidzas arī pārvaldīšanas tiesiskās attiecības.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nav vērtējusi pieteikumā norādītos lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā arī nepamatoti piemērojusi tiesību normu, kura vispār neregulē strīdus jautājumu.

[4.2] Ņemot vērā, ka strīds lietā ir par nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanu, tiesai lietu vajadzēja skatīt, pamatojoties uz speciālo tiesību normu – likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli”, jo tikai tas regulē visus nosacījumus, kas saistīti ar nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja noteikšanu, maksāšanas pienākumu rašanos, maksāšanas kārtību, kā arī citus ar nekustamā īpašuma nodokli saistītus jautājumus.

[4.3] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 1.panta otrās daļas 11.punkts noteic, ka ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek valstij un pašvaldībām piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts.

No minētās tiesību normas ir redzams, ka visus pašvaldībai piederošos nekustamos īpašumus, neatkarīgi no tā, vai tas ir daudzdzīvokļu mājā esošs dzīvokļa īpašums vai kāds cits nekustamais īpašums (zeme, ēka, inženierbūve), neapliek ar nekustamā īpašuma nodokli līdz brīdim, kamēr tas nav nodots lietošanā vai iznomāts.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 2.panta septītā daļa jau nosaka to konkrēto personu, kura uzskatāma par nodokļa maksātāju pēc tam, kad pašvaldībai piederošais nekustamais īpašums tiek nodots lietošanā un tas ir attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājs (faktiskais lietotājs).

To apstiprina arī likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 2.panta pirmajā daļā noteiktais, ka nekustamā īpašuma

nodokli maksā Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai citādas vienošanās pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai – šajā likumā noteiktajos gadījumos – lietošanā ir nekustamais īpašums.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 7.panta pirmās daļas 4.punkts noteic pašvaldībai piederošā nekustamā īpašuma lietotājiem nodokļa maksāšanas pienākuma rašanās laiku – ja valsts vai pašvaldības īpašums tiek nodots lietošanā vai nomā, lietotājs vai nomnieks nekustamā īpašuma nodokli maksā ar nākamo mēnesi pēc tam, kad radušās lietošanas vai nomas tiesības. Likuma 7.panta trešās daļas 3.punkts nosaka minētā pienākuma izbeigšanās laiku – nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas pienākums izbeidzas ar nākamo mēnesi pēc tam, kad izbeigušās valsts vai pašvaldības nekustamā īpašuma lietošanas vai nomas tiesības.

Līdz ar to, sistemātiski tulkojot likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" noteikto regulējumu, secināms, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs par lietošanā nodotu pašvaldības īpašumu ir lietotājs.

Šāds regulējums atbilst arī likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" mērķim un jēgai, jo nevar būt situācija, ka pēc tam, kad pašvaldībai piederošs nekustamais īpašums tiek nodots lietošanā konkrētai personai, nekustamā īpašuma nodokli par lietošanā nodotu īpašumu ir jāmaksā nevis šī īpašuma lietotājam, bet gan personai, kurai likums to neuzliek par pienākumu.

[4.4] Uz izskatāmo lietu ir attiecināms arī likums „Par dzīvojamo telpu īri", jo šī tiesību norma nosaka lietotājam ar dzīvokļa īpašuma lietošanu saistītos maksājumus. Minētā likuma 11.panta piektās daļas 1.punktā likumdevējs ir noteicis pienākumu nodokli kā obligātu maksājumu maksāt attiecīgā nekustamā īpašuma lietotājam.

[4.5] Pieteicējai nodoklis par atbildētājai piederošo dzīvokļa īpašumu ir jāmaksā no saviem līdzekļiem neatkarīgi no tā, vai pieteicēja ir saņēmusi no lietotāja samaksu, pretējā gadījumā tieši pret pieteicēju, un nevis lietotāju, tiks piemērots likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 9.panta otrajā daļā noteiktais regulējums. Savukārt pieteicējai gadījumā, ja lietotājs nemaksā izrakstīto nodokļa rēķinu, vienīgā iespēja, kā atgūt savus naudas līdzekļus, ir celt prasību civiltiesiskā kārtībā, kas aizņem ievērojamu laiku.

[4.6] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta astoto daļu tiesa ir tulkojusi nepamatoti šauri, neatbilstoši tās mērķim un jēgai.

Minētā tiesību norma nenosaka, kurš būtu uzskatāms par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju, bet nosaka kārtību, kādā dzīvojamās mājas pārvaldniekam jāiekasē nekustamā īpašuma nodoklis no īrniekiem, nomniekiem vai personām, kuras īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju (tās daļu) ieguvušas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī no dzīvokļu īpašuma tiesiskajiem valdītājiem (līdz nekustamā īpašuma reģistrācijai zemesgrāmatā). Līdz ar to pieteicējs nevar būt uzskatāms par atbildētājai piederošā dzīvokļa nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju un tam nav arī nekāda tiesiska pamatojuma iekasēt nekustamā īpašuma nodokli no dzīvokļa īpašuma lietotāja.

[4.7] Tiesa, citējot Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 5.septembra sprieduma lietā Nr.SKA/0133 vienu teikumu „ar vārdiem „nodokli maksā" ir saprotama nevis persona, kura faktiski pašvaldībai nodokli maksā, bet gan par nodokļa samaksu atbildīgā persona", ir izdarījusi secinājumu, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja ir pieteicēja. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka teikuma turpinājumā ir noteikts, ka „ja valstij ir pienākums maksāt nodokli un konkrētais īpašums ir nodots konkrētai ministrijai, tad šī ministrija ir atbildīga par nodokļa samaksu, t.i., tā ir nodokļa maksātāja." Pieteicējas ieskatā nepilnīgs citāts no Senāta sprieduma, nepaskaidrojot, kā tas atbilst izskatāmajai lietai, nevar būt par pamatu pieteicēja noteikšanai par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju.

[4.8] 2013.gada 6.novembra grozījumu likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" anotācijas 4.nodaļas piektajā punktā Finanšu ministrija ir izteikusi savu viedokli par likumprojektā ietvertajiem grozījumiem, kas pieteicējas ieskatā nevar būt par pamatu strīda izšķiršanai lietā, jo tiesvedība administratīvajā lietā notiek pēc tām administratīvā procesa tiesību normām, kuras ir spēkā lietas izskatīšanas laikā, ievērojot ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhiju, bet Finanšu ministrijas viedoklis nav tiesību norma.

[4.9] Tiesa nepamatoti atsaukusies uz Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 12.panta trešo daļu, jo šis likums neregulē nekustamā īpašuma nodokļa rašanās un izbeigšanās brīdi, bet gan jautājumus, kas saistīti ar dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu.

[5] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos pieteicējas apelācijas sūdzību neatzīst. Uzskata, ka tiesa, izvērtējusi visus apstākļus un pierādījumus, pareizi interpretējusi un piemērojusi materiālās un procesuālās tiesību normas, kā arī nav pārkāpusi savas kompetences robežas, līdz ar to lietā ir pieņemts likumīgs un faktiskajiem apstākļiem atbilstošs spriedums.

[6] Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmajai daļai izskatīja lietu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, identificējusi un piemērojusi tiesību normas, kā rezultātā ir taisījusi pareizu spriedumu. Līdz ar to, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma

motivācijai (sk. *šā sprieduma 3.punktu*) un to neatkārto.

[9] Apelācijas sūdzība pamatota ar argumentu, ka pirmās instances tiesa nav vērtējusi pieteikumā norādītos lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā arī nepamatoti piemērojusi tiesību normu, kura vispār neregulē strīdus jautājumu.

Attiecīgais viedoklis nav pamatots, jo pirmās instances tiesa ir gan izvērtējusi konkrētās lietas faktiskos apstākļus, gan arī piemērojamās tiesību normas.

[10] Pieteicēja norāda, ka, ņemot vērā, ka strīds lietā ir par nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanu, tiesai lietu vajadzēja skatīt, pamatojoties uz speciālo tiesību normu – likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli", jo tikai tas regulē visus nosacījumus, kas saistīti ar nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja noteikšanu, maksāšanas pienākumu rašanos, maksāšanas kārtību, kā arī citus ar nekustamā īpašuma nodokli saistītus jautājumus.

Attiecīgie pieteicējas iebildumi nav saprotami, jo pirmās instances tiesa tieši šādi arī ir rīkojusies, jo ir izvērtējusi, kurai personai ir no likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" izrietošs pienākums maksāt nodokli.

[11] Pieteicēja norāda, ka uz izskatāmo lietu ir attiecināms arī likums „Par dzīvojamo telpu īri", jo tas nosaka lietotājam ar dzīvokļa īpašuma lietošanu saistītos maksājumus. Un konkrēti, likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 11.panta piektās daļas 1.punkts noteic, ka papildus īres maksai proporcionāli izīrētās dzīvojamās telpas platībai maksājami šādi obligātie maksājumi: 1) likumā noteiktais nekustamā īpašuma nodokļa maksājums; 2) dzīvokļa vai dzīvojamās mājas īpašnieka (valdītāja) un zemes īpašnieka noslēgtajā zemes nomas līgumā noteiktā zemes nomas maksa, ja izīrētā dzīvojamā telpa ir mājā, kas atrodas uz citam īpašniekam piederošas zemes.

Apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav strīda, un to atzinusi arī pirmās instances tiesa, ka tieši dzīvokļa īrniekam papildus īres maksai ir jāsedz arī likumā noteiktais nekustamā īpašuma nodokļa maksājums. Taču likumdevējs likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" ir noteicis speciālu kārtību, kādā šis nekustamā īpašuma nodokļa maksājums tiek iemaksāts budžetā, atzīstot, ka tieši pārvaldnieks ir tā persona, kura dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pienākuma ietvaros atbildīga par to, lai iekasētu šo obligāto maksājumu no pašvaldībai piederoša dzīvokļa īrnieka un veiktu samaksu.

Pieteicējas norādītā tiesību norma – likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmā daļa tikai vispārīgi uzskaita visus iespējamos nekustamā īpašuma nodokļa maksātājus (Latvijas vai ārvalstu fiziskās un juridiskās personas un uz līguma vai citādas vienošanās pamata izveidotas šādu personu grupas vai to pārstāvji, kuru īpašumā, tiesiskajā valdījumā vai – šajā likumā noteiktajos gadījumos – lietošanā ir nekustamais īpašums), taču atbilde uz jautājumu – kurš ir uzskatāms par nodokļa maksātāju konkrētā tiesiskā situācijā – attiecībā uz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju (tās daļu), kas ierakstīta zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, un pašvaldībai piederošo vai piekritīgo zemi, sniedz likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta astotā daļa.

Pieteicēja norāda, ka tiesa likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta astoto daļu ir tulkojusi nepamatoti šauri, neatbilstoši tās mērķim un jēgai, neņemot vērā, ka šī tiesību norma nenosaka, kurš būtu uzskatāms par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju, bet nosaka kārtību, kādā dzīvojamās mājas pārvaldniekam jāiekasē nekustamā īpašuma nodoklis no īrniekiem, nomniekiem vai personām, kuras īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju (tās daļu) ieguvušas līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, kā arī no dzīvokļu īpašuma tiesiskajiem valdītājiem (līdz nekustamā īpašuma reģistrācijai zemesgrāmatā), līdz ar to pieteicēja nevar būt uzskatāma par atbildētājai piederošā dzīvokļa nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju un tai nav arī nekāda tiesiska pamatojuma iekasēt nekustamā īpašuma nodokli no dzīvokļa īpašuma lietotāja.

Apgabaltiesas ieskatā ar attiecīgu argumentāciju pieteicēja pati nonāk pretrunās, jo pārvaldnieka tiesības iekasēt nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus no īrniekiem un nomniekiem var būt attaisnojamas tikai gadījumā, ja pārvaldnieks iekasētos maksājumus arī novirzīs tam paredzētajam mērķim – nodokļa samaksai.

[12] Pieteicēja uzskata, ka pirmās instances tiesa nepamatoti atsaukusies uz Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 5.septembra spriedumu lietā Nr.SKA/133, jo tas attiecas uz citu tiesisko situāciju – kad pienākums maksāt nodokli ir valstij un konkrētais īpašums ir nodots konkrētai ministrijai.

Apgabaltiesa norāda, ka Senāts minētajā spriedumā ir devis vispārēju nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas sistēmas raksturojumu, saskaņā ar kuru nodokli maksā īpašnieks. Ar vārdiem nodokli maksā ir saprotama nevis persona, kura faktiski pašvaldībai nodokli samaksā, piemēram, nomnieks, bet gan par nodokļa samaksu atbildīgā persona. Ja valstij ir pienākums maksāt nodokli un konkrētais īpašums ir nodots konkrētai ministrijai, tad šī ministrija ir atbildīga par nodokļa samaksu, t.i., tā ir nodokļa maksātāja (*Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 5.septembra sprieduma lietā Nr.SKA/133 10.punkts*).

Tā arī konkrētajā gadījumā – ja daudzdzīvokļu dzīvojamā māja ierakstīta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, tad tieši daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldnieks ir atbildīgs par nodokļa samaksu t.i., tas ir nodokļa maksātājs.

[13] Ievērojot minēto, kā arī pievienojoties pirmās instances tiesas secinātajam, Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu atzīst par nepamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Inservis" pieteikumu par Rīgas domes 2018.gada 22.jūnija lēmuma Nr.2-30/RD-18-12-nd atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente A.Šteinberga

Tiesneses S.Kanenberga

I.Meldere